

11 Shoda podmětu s přísudkem

Určitý slovesný tvar jako základ přísudku je centrálním slovem ve větě; závisí na něm všechny ostatní větné členy. Gramaticky je však přísudkové sloveso podřízeno podmětu, s nímž se shoduje v **osobě** a **čísle**. Je-li podmět ve tvaru jednotného čísla, musí být v jednotném čísle i přísudek. Jestliže je podmět v množném čísle nebo je několikanásobný (má dvě nebo více rovnocenných částí), je i přísudek v čísle množném:

Der Hund bellt.

Pes štěká.

Die Hunde bellen.

Psi štěkají.

Hund und Katze **sind** Haustiere.

Pes a kočka jsou domácí zvířata.

Často se vyskytují chyby ve shodě podmětu s přísudkem, je-li několikanásobný podmět až za určitým slovesným tvarem (české sloveso se tu obvykle řídí nejbližším následujícím členem podmětu). V němčině musí být i zde (až na výjimky) množné číslo:

Auf dem Tisch **standen** ein Krug und ein Glas.

*Na stole **stál** džbán a sklenice.*

Zur Hochzeit **wurden** auch Herr Schuster und sein Bruder eingeladen.

Na svatbu byl pozván také pan Schuster a jeho bratr.

Ve složitějších případech, např. je-li podmět složen z více částí, které jsou v různém vzájemném vztahu, nastávají i v němčině nejasnosti a v některých případech dochází ke kolísání tvaru přísudku mezi jednotným a množným číslem.

Vcelku jednoznačná pravidla platí v těchto případech:

■ Je-li podmět v jednotném čísle provázen podstatným jménem v předložkové vazbě, nemá to vliv na přísudek. Ten zůstává v jednotném čísle:

Viele Grüße **sendet** Hans Meyer nebst Familie.

Mnoho pozdravů posílá Hans Meyer s rodinou.

An der Hochzeitsfeier **nahm** auch Herr Fischer mit seiner Tochter teil.

Svatební hostiny se zúčastnil také pan Fischer s dcerou.

■ Ve větách, kde je *es* tzv. korelátém (formálně vyplňuje místo 1. větného členu před slovesem), se řídí přísudek skutečným podmětem:

Es **werden** auch andere **Typen** hergestellt.

Vyrábějí se i jiné typy.

■ Je-li podmět spojen s číslovkou větší než 1, je přísudek v množném čísle (v češtině je od 5 výš přísudkové sloveso v čísle jednotném):

Nur sechs Frauen **saßen** im Saal.

*V sále **sedělo** jenom šest žen.*

■ Obsahuje-li podmět údaj množství s číslovkou větší než 1 s látkovým jménem v jednotném čísle, je přísudek v množném čísle:

5 Liter Wasser **sind** zu wenig.

*5 litrů vody **je** málo.*

■ Obsahuje-li podmět procentuální údaj, zlomek nebo desetinné číslo se základní číslovkou větší než 1, je přísudek v množném čísle:

20% des Materials **wurden** schon verbraucht.

20% materiálu se už spotřebovalo.

Zwei Drittel des Buches **waren** langweilig.

Dvě třetiny knihy byly nezábavné.

Je-li však látka v 1. pádě jednotného čísla, je přísudek v čísle jednotném:

60% Holz **stammt** aus Westböhmen.

60% dřeva pochází ze západních Čech.

■ V matematických příkladech je přísudkové sloveso v čísle jednotném:

Zwei und drei **ist / macht / gibt** fünf.

*Dva a tři **je** pět.*

■ Je-li dvojčlenný podmět spojen spojkami **nicht nur – sondern auch, entweder – oder** nebo **oder**, je přísudek obvykle v čísle jednotném:

Nicht nur der Vater, sondern auch die Mutter **hat** ihm zugeredet.

Domlouval mu nejen otec, ale i matka.

Entweder der Vater oder die Mutter **hat** den Brief geöffnet.

Dopis otevřel buď otec nebo matka.

- Jsou-li jednotlivé části podmětu v různých osobách, platí toto pravidlo:

ich / wir (já / my) + er / sie (on / oni) = wir (my)

ich / wir (já / my) + du / ihr (ty / vy) = wir (my)

du (ty) + er / sie (on / oni) = ihr (vy)

ihr (vy) + er / sie (on / oni) = ihr (vy)

Peter und ich (=wir) sollen auch kommen.

Petr a já máme také přijít.

Du und ich (=wir) müssen auch spielen.

Ty a já musíme také hrát.

Ich und meine Kinder (=wir) sind auch eingeladen.

Já a mé děti jsme také pozváni.

Du und Peter (=ihr) müsst auch helfen.

Ty a Petr musíte také pomoci.

Du und deine Kinder (=ihr) seid auch eingeladen.

Ty a tvé děti jste také pozváni.

Ke kolísání tvaru přísudku mezi jednotným a množným číslem dochází mj.:

- Obsahuje-li podmět údaj množství s číslovkou 1 a současně látky v množném čísle:

Ein Pfund Erbsen **reicht / reichen** für den Brei nicht.

Půl kila hrachu na kaši nestačí.

- Následuje-li za podmětem ve tvaru jedn. čísla přístavek v množném čísle nebo přístavek vícečlenný, je přísudek obvykle v čísle jednotném, může však být i v čísle množném:

Niemand, weder die Mutter noch die Kinder, **hörte / hörten** das Telefon klingeln.

Nikdo, ani matka ani děti, neslyšel telefon zvonit.

- Po spojení **anders, mehr, nichts, weniger + als +** podstatné jméno v množném čísle nebo s plurálovým významem může mít přísudek tvar jednotného i množného čísla:

Heute **leben / lebt** in Prag mehr als eine Million Einwohner.

Dnes žije v Praze více než milion obyvatel.

- Obsahuje-li podmět měnovou, hmotnostní jednotku apod. s číslovkou větší než 1, měl by být přísudek v množném čísle. V běžné mluvě však často převládá představa celku (sumy, množství apod.), a užívá se proto číslo jednotné:

100 Euro **ist**

(správně: **sind**) zu wenig.

100 euro je málo.

2 Kilogramm **ist**

(správně: **sind**) zu viel.

Dva kilogramy je moc.

- Je-li dvojčlenný podmět spojen spojkami **weder – noch, sowohl – als auch** nebo **(so)wie**, může být přísudek v jednotném i množném čísle:

Weder Karl noch sein Bruder **wusste / wussten** davon.

Ani Karel ani jeho bratr o tom nevěděli.

Sowohl Karl als auch sein Bruder **wussten / wusste** davon.

Věděl o tom jak Karel, tak i jeho bratr.

Karl sowie sein Bruder **wussten / wusste** davon.

Věděl o tom Karel i jeho bratr.

Cvičení k 11

Cvičení 286

Zeptejte se a odpovězte podle vzoru:

1 kg Trauben / 60

→ Was kostet ein Kilo Trauben?

Ein Kilo Trauben kostet / kosten 60 Kronen.

1. 5 Pfund Orangen / 140
2. 2 Dosen Bier / 40
3. 1 Briefmarke / 9
4. 5 Liter Milch / 70
5. 100 Gramm Salami / 22
6. 2 Stück Seife / 40
7. 1 Kilo Zwiebeln / 12
8. 6 Kilo Reis / 108
9. 75 Gramm Kaffee / 22

Cvičení 287

Utvořte otázku a odpovězte podle vzoru:

tanzen / 2 Paare

→ Tanzt noch jemand?

Es tanzen nur noch zwei Paare.

1. kommen / Herr und Frau Bayer
2. bleiben / der ausländische Gast und sein Dolmetscher
3. baden / ein paar Kinder
4. rauchen / der Direktor und sein Stellvertreter
5. schlafen / die drei Bummelanten
6. singen / der Bräutigam und sein Vater
7. essen / die beiden Zahnlosen

Cvičení 288

Přeložte:

1. V kupé seděl také jeden Američan a jeden Japonec.
2. Před domem roste lípa a dub.
3. Před motelem parkoval jen autobus a motocykl.
4. Včera vyšel slovník a zajímavá příručka.
5. Tu detektivku napsal švédský spisovatel a jeho manželka.
6. V 10 hodin došlo pivo i víno.
7. Včera se našel jezevčík a pudl.
8. Na večeri přijde také šéf a jeho sekretářka.